

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

92 Curam habere vt subditi bene viuant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

modò sit sanæ mentis, & qui ad iustam aliquam
peruenerit ætatem, excusandi sit habiturus locû.
Nemo est omnium Principum, qui ius habeat vel
teruncium vnum exigendi à suis, præter consti-
tutum annum censum, nisi populus assentiatur
cum Clero, & Nobilitate. (Magistratus exigens
tributum, tueatur subditos. *Schaßung / Schu-
ßung / sprach Zener Mnaßten scher burger/
recht/ vnd wol.*)

SIGNVM XCII.

MAXIMAM HABERE CVRAM, VT
sibi subiecti & rectè viuere, & bene vale-
re possit.

Quia rectè olim *Galenus*: Vita non est vi-
uere, sed valere. Nihil menti *Diuius*
contigit, quàm virtus; nihil corpori, quàm salus.
Hinc operis, victus, & aeris rationem habent *O-
peris*, quò moderatè exerceantur: *victus*, quò salu-
briter reficiantur: *aeris*, quò à contagio liberentur
ciues. *Arist. i. Polit. cap. 7.* In exercitio enim
corporis, in salubritate victus, in amœnitate
aeris, maximè conseruatio sanitatis ponitur, seu
consistit. Hinc boni Magistratus canales & senti-
nas vrbis purgant: non permittunt ciuitatem be-
ne sitam foedissimis sentinis, pestem quæ exhalâ-
tibus sterquilinijs periclitari; sed medicina, quæ
natura dedit, vtuntur. Præscribit autem natura,
vt verrantur ædificia, vt expurgentur sentinæ, vt
remoueantur sterquilinia, vt pro infectis peste
hospitia procul à ciuitate habeantur. Ad hæc, non
permittunt verulis, artis medendi imperitis, vl-
lum medicinæ vsum.

2. Hen-

2. Henricus VI. Germanorum Imp. (quem Nicetas lib. 2. Ammerichum vocat) cum sero cibum caperet, & moneretur, cauendum esse, ne ea re valerudinem laderet, respondit: Homini priuato quoduis tempus ad cibum capiendum esse idoneum, id praesertim, cui assueuerit: Regi, tot curis distracto, si nomini suo respondere velit, satis esse, si vesperi curare corpus liceat.

3. Anno 1489. quo Venetijs sauire pestilentiæ coeperat, Senatus Venetus sananda ciuitate Triumuiros erexit. *Bembus lib. 1. Veneta hist.* Redi enim *M. Aurelius Imp.* scribit ad Pollionem amicum: Omnes in vita molestiae tolerabiles, si dum modò sanitas homini sua constet. Magistratus negligentia conspicitur, cum non datur opera, ut ciuitates sint munda, sed oblitæ fimo aut putredine animalium, vel olerum.

4. Aristot. 7. *Pol. cap. 11.* docet, vrbes Orientem & Septentrionem versus salubrius esse sitas, quæ Austrum, seu Meridiem, solisque Occidentem spectant. Salubritas hæc pendet præcipuè ab aere & aqua: ille enim in præcordia, hæc in viscera quotidie missa, vitam & spiritum humanum seruant. Si aer sit purus, & subtilis, spiritus reficiuntur; at si sit crassus, cur ipsum, fons vitæ, suspiratur. Ut aer spiritus viuaciores, ita aqua cibi salubriores & faciliores concoctu reddit.

5. Quoniam verò incuria quorundam Magistratus neque aquarum, neque aeris seria ac diligens habetur cura: cum latrinis, stagnis, sententiis sterquilinijs, alijsque fecibus contagiosis aer & aqua sapissimè inficiantur; quibus receptis, citius non aliter, quàm veneno infecti, pestem concipiunt, & exhalant: seueris certè legibus hoc praecautum

caueri debet, vt sordes ciuitatis longiffimè ab ædibus, mœnibus, & portis in arua & agros exportentur. Nam nihil citius, aut periculosius suffocat ciuitatē, quam magna cadauerum & sterquiliniorum præ foribus & portis vrbiū accumulatio.

SIGNVM XCIII.

VERITATIS AMPLISSIMAM LV. *Veritatem iucri. cem amare, ac propugnare.*

Super quæstione: Quodnam sit omnium fortissimum? illustre certamen sapientiæ tres Darij Assyriorum Regis Satrapæ; custodesque corporis, post regium conuiuium, inierunt: à singulis singulæ sententiæ dictæ sunt: vno eorum *Vinum*, altero *Regem*, tertio *Mulierem*, rem longè potentissimam esse; sed tamen *Veritatem* omnia vincere asserente. Horum postremus factus est primus & omnium sapientum, & Regis ipsius assensu victor pronuntiat; ac præmia sapientiæ, ex pacto decreta, vt purpura vestiretur, auro biberet, Regis amicus salutaretur, &c. 3. *Esd.* 3. & 4. *Ioseph. lib 5. Antiq. cap. 3.* Rectè ergo *Cicero in Vatim.* ait: Tantam semper potentiam veritas habuit, vt nullis machinis, aut cuiusquam hominis ingenio, aut arte subuerti potuerit; & licet in causis nullum patronum, aut defensore obtineat, tamen per se ipsa defenditur. *Syr. 4. Pro anima tua ne confundaris dicere verum.* Vide locum de Adulat.

Hanc ob causam boni Magistratus nunquam permittunt, vt spes eos abducat à vero, vel metus;

R r tus;